

Mariëlle van Uiter: tussen boerka en Saddams paleis

Het begon eigenlijk heel gewoon in 1973 Kerkdriel. Het vervolg was echter verrassend. Na de Hogeschool voor Toerisme en Verkeer te hebben afgerond, werd Mariëlle reisleidster. Er volgden meer jobs en vooral veel reizen. In oorlogsgebieden. Wanneer je haar ziet, lijkt ze niet zo stevig, maar als ze haar verhaal begint, dan merk je dat dit slechts schijn is. Ze is rauw en taai met daaronder bewogenheid. Een portret van een rijzende ster die recht op haar doel afgaat. Op een zonnig plaatsje, naast een schuurtje, met koffie en wat er bij begint dit verhaal.

“Reizen is iets fascinerends. Ik spreek een behoorlijk mondje buitenlands, Frans, Spaans, Duits, Engels en wat ‘broekzak-Russisch’. Toen ik de beroemde Vietnamese oorlogsfoto van Nick Ut zag van Kim Phuc, een huilend, wegvluchtend, door napalm verbrand meisje, wist ik ineens dat ik écht wilde fotograferen. In oorlogsgebieden. Ik had Zuid-Afrika, Botswana,

Zimbabwe, Namibië, Thailand, Laos, Cambodja, Vietnam, Australië en natuurlijk ook Europa gezien. Maar dat was vanuit een andere kijkhoek.”

Écht reizen

“Als backpacker kom je op veel plaatsen, er is alleen geen tijd om werkelijk een land ‘binnen te dringen’. Maar toen ik écht

ging reizen, ontdekte ik dat mensen in de moeilijkste omstandigheden ergens voor open staan, niet direct vanwege geld. Tijdens een reportage over de Beduïnen in de Sinai-woestijn maakte ik contact met een meisje dat kralen dingetjes verkocht. Zij nam mij mee naar huis en alle deuren gingen wagenwijd open. De mensen die niets hebben, willen zelfs dat nog met je delen. Ik werkte twee jaar voor BN De Stem en ging daarna als freelance fotojournaliste werken. Ook werkte ik als duikinstructrice. Later combineerde ik een boekhoudkundige baan met reizen. Had ik genoeg verdiend, dan ging ik weg. Kwam ik terug, dan mocht ik zó weer beginnen. Omdat ik toch een opleiding een goede basis vond - je moet natuurlijk ook je techniek beheersen - volgde ik de Fotovakschool in Amsterdam en daarna in Boxtel. Met name Jan Kok wil ik speciaal noemen. Deze docent ben ik nog steeds dankbaar voor wat hij mij meegaf: “Je moet een verhaal vertellen, maar de emo-

tie gaat altijd voor de techniek uit.” Ik heb dan ook nog steeds contact met hem.

Sprong in het diepe

“En dan komt er een moment dat je merkt dat het leven je opslokt. Ik besloot om de comfortabele job er aan te geven om mij geheel aan deze vorm van fotografie te wijden. Januari 2008. Ik ben dus veel weg. Ik woon wel samen, maar gelukkig laat mijn partner mij volledig vrij. Omdat ik in huis veel ruimte in dreig te nemen, hebben wij hier dit schuurtje gezet. Hier bewaar ik al mijn boeken en werk er soms ook. Mijn wederhelft heeft een topfunctie bij een groot bedrijf, maar gaat soms ook mee. Zij steunt mij echt enorm.”

Grappen en een kaarsje

“Het is hard werken en afzien. Ik heb zowel ‘embedded’ gewerkt als zelfstandig. Soms moet je namelijk niet opvallen. Dan reisde ik gewoon met een boerka aan. Soms is het gevaarlijk, dan fluiten de kogels je letterlijk om de oren. In Irak werkte ik met de Amerikanen. Ik mocht zo mee. Je bent dan weliswaar zwaar beveiligd, maar er wordt goed voor je gezorgd. Niet overmatig, geen oppasser, het is meer zo van ‘die redt zich wel’. Maar de eerste dag moest ik even mijn kogelvrije vest afstaan. Dat werd meegenomen en even later kreeg ik het terug met ‘plates’ er in. Er kon zo volgens hen niets meer doorheen en pas daarna mocht ik drie dagen mee op een operationele patrouille. Ondanks de dreiging regent het grappen. Ja, worden er geen grappen meer gemaakt, dan gaat het kaarsje snel uit.”

Bang?

“Ik bang? Nee. Hoewel er iedere dag een dode viel, heb ik geen last van angsten gehad. Je zet gewoon een knop om. Doe je dat niet, dan overleef je het niet. Het is een instinctieve manier van leven. Wanneer je op angst en paniek reageert, ga je vaak ook juist de dingen doen die dodelijk voor je zijn. Natuurlijk heb ik ook wel onder mijn bed gelegen. Maar blinde angst, nee. Hoewel? Ik fotografeerde in een ziekenhuisje in Jalalabad, schrijnende taferelen. Een vrouw die door haar echtgenoot in elkaar was geslagen en andere vormen van huiselijk geweld. Toen ik er drie dagen was, werd ik opeens aan mijn mouw getrokken door de inlandse chauffeur. “Come, come, fast, fast, fast!” Ik werd letterlijk de auto ingestampt en wij gingen er met een vaart van meer dan 100 kilometer per uur vandoor, over een weg die meer gat en bluts was dan iets waar je op kunt rijden. Een grote stofwolk achter ons. Langs de weg waren militairen bezig naar bembommen te zoeken. Het bleek dat er rondom het ziekenhuis flessen met benzine waren neergezet. Een aanslag, waarschijnlijk omdat ik er aanwezig was. Tja, dan wil je wel even bang worden. Ik mocht daarna met de VN terug naar Kaboel.”



feur. “Come, come, fast, fast, fast!” Ik werd letterlijk de auto ingestampt en wij gingen er met een vaart van meer dan 100 kilometer per uur vandoor, over een weg die meer gat en bluts was dan iets waar je op kunt rijden. Een grote stofwolk achter ons. Langs de weg waren militairen bezig naar bembommen te zoeken. Het bleek dat er rondom het ziekenhuis flessen met benzine waren neergezet. Een aanslag, waarschijnlijk omdat ik er aanwezig was. Tja, dan wil je wel even bang worden. Ik mocht daarna met de VN terug naar Kaboel.”

Israël en Irak

“Op een gegeven moment kocht ik een ticket naar Israël. Ik wilde de Gazastrook in om de oorlog vast te leggen, maar werd door de GPO (General Press Office) tegengehouden en kreeg geen perskaart. Wel kreeg ik toestemming om in het Israëlische Sderot een schoolje te fotograferen dat was bestookt met raketten van Hamas. Ik wilde de Palestijnse kant belichten, was niet van plan als propagandamarionet gebruikt te worden en ben dus de West Bank in gegaan voor een reportage. In Bil’in kwam ik amper aan





er door jassen. Je moest altijd op het moment verdacht zijn waarop je de film moest verwisselen om net niet dat éne shot te hoeven missen. Goed plannen dus. Wat dat betreft zijn we nu met digitaal wel gezegend. Het lijkt allemaal erg eenvoudig te zijn geworden. Maar je moet toevallig wél kunnen fotograferen. Ik ga alleen nooit op de automatische piloot. Net zoals bij film richt ik mij geheel op dat éne moment. Geconcentreerd fotograferen en je bewust zijn wélk beeld je vastlegt in plaats van de knop indrukken en laten rammelen. Ook belangrijk is het maken van back-ups. Ik zet alles netjes op een USB-schijf en de beste foto's zend ik gewoon door. En censuur? Ik bel de Amerikanen: "Okay, ga maar mee." Zij zijn niet moeilijk. Ik krijg het groene licht en volledige vrijheid. Ik mag van hen alles fotograferen, behalve misschien en paar strategische zaken. Bij de ISAF moet Defensie je foto's screenen. Van de ongeveer 6.000 foto's moesten er maar drie uit."

fotograferen toe, moest constant bukken, de kogels vlogen om mijn oren. Het was behoorlijk gevaarlijk. De Israëli's richten op je lens. Nu wil ik niet eenzijdig zijn, want ik wil ook best wel de Israëli'sche kant van het verhaal objectief belichten, maar die Israëli's weren je af. In Irak was het zeer afwisselend. Ik heb daar in het paleis van Saddam Hoessein

geslapen. Maar ook op een brancard tussen de ratten. Eigenlijk onvoorstelbaar, maar onder de omstandigheden daar wordt het allemaal heel gewoon."

Techniek en censuur

"Ik fotografeerde in de opleidingstijd en later met een Minolta SRT. Niks digitaal, lekker film. Je kon geen meters film

Maxime Verhagen

"Wanneer je kennelijk wat bekender wordt, vraagt men je links en rechts. Ik werd ook gevraagd door de persvoorlichter om als delegatiefotograaf mee te reizen met Maxime Verhagen bij regeringsbezoeken in het nabije Oosten. De reis ging met het regeringsvliegtuig, de KBX, naar Israël en Syrië. De bedoeling was ook om Jordanië te bezoeken, maar dit land is afgevalen. Op het ogenblik staat de telefoon niet stil, iedereen schijnt een interview te willen. Eigenlijk gek wanneer je bedenkt wat ik twee jaar geleden aan het uitspoken was..."

Toekomst

"Gewoon doorgaan. Ik doe op het ogenblik ook wel wat meer commerciële dingen, maar het reizen blijft wel de hoofdmoot. Het internet blijkt een goede manier om mijn werk voor een breder publiek toegankelijk te maken. Mijn Grote Liefde en tevens grote inspiratiebron heeft mijn website ontworpen. Het internet is



een goede manier om je werk naar buiten te brengen. En behalve publicaties zijn tentoonstellingen een goed middel. Foto's moeten worden gezien." Mensen in haar omgeving hebben Mariëlle in korte tijd zien groeien in haar fotografie. Fotografie die ontstaan is uit een diepgeworteld gevoel. Betrokkenheid? Emotie? Verontwaardiging? Liefde voor het

mensenras? Mariëlle weeft geen mooie leuterpraatjes om haar fotografie heen. Zij is in haar woorden net zo direct als in haar fotografie. Wie haar verhaal wil lezen én dat wat daar onder ligt, moet goed naar haar foto's kijken!

www.paralleluniversum.nl ■

